

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА З ОСНОВАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ»**

Рівень вищої освіти	- Перший (бакалаврський) освітній рівень
Ступінь вищої освіти	- Бакалавр
Галузь знань	- 01 «Освіта/Педагогіка»
Спеціальність	- 017 «Фізична культура і спорт»; - 014.11 «Фізична культура (середня освіта)»
Освітня програма	- 017 «Фізична культура і спорт»; - 014.11 «Фізична культура (середня освіта)»
Кількість кредитів	- 5 - 150 год., із них: аудиторних - 70 год.; самостійної роботи студента - 80 год. Заочне навчання – 26 год. аудиторних, самостійної роботи - 124 год.
Форма навчання	- денна, заочна
Рік підготовки	- рік - 2, для заочної форми – 2 і 3 роки; семестр – 3 і 4, для заочної форми семестр – 4 і 5
Статус дисципліни	- нормативна
Компонент освітньої програми	- дисципліна обов'язкова
Дні занять	- згідно графіку проходження навчальних дисциплін, для заочної форми – згідно графіку проведення сесій, відповідно до розкладу
Консультації	- згідно графіку проходження навчальних дисциплін, відповідно до розкладу
Мова викладання	- українська
Вид контролю	- екзамен

Керівник курсу: Степанченко Наталія Іванівна—доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та психології

Контактна інформація: Адреса: 79007, вул. Костюшка 11, ЛДУФК імені Івана Боберського, м. Львів. каб. 318., тел. (032) 255-32-12,

E-mail: natalia.stepanchenko@gmail.com

Опис дисципліни

Вивчення курсу “Педагогіка з основами педагогічної майстерності” складає основу професійної компетентності викладача з фізичної культури та тренера з певного виду спорту. Педагогічна підготовка – фундамент професійної діяльності, оскільки саме педагогічні знання дозволяють майбутньому фахівцю галузі організувати процеси виховання та навчання, які орієнтовані на потреби і можливості конкретних учнів.

Курс “Педагогіка з основами педагогічної майстерності” дисципліна теоретична; це скерування даної навчальної дисципліни робить особливо значимими міжпредметні зв’язки педагогіки насамперед з психологією та філософією, тому **мета** вивчення курсу – формування педагогічної скерованості мислення студентів.

Досягнути цієї мети можна вирішивши наступні **завдання:**

- засвоїти найважливіші поняття, які розглядаються багатьма дисциплінами в тому числі і педагогікою: виховання, освіта, особистість, розвиток та інші;
- ознайомитись з найбільш значимими сучасними педагогічними ідеями та теоріями;
- навчитися теоретично обґрунтовано описувати і пояснювати реальні педагогічні ситуації виділяючи в них педагогічні завдання;
- оволодіти алгоритмом вирішення педагогічних задач;
- набути навичок самостійної роботи з педагогічною літературою;
- ознайомитися з найважливішими нормативними документами про школу та освіту;

- набути навичок професійної рефлексії (самооцінки) та педагогічної техніки

Навчальний контент

Теми	Розподіл годин				Результати навчання Знати:
	разом	л	с	с.р	
ТЕМА 1. Педагогіка як наука. Система педагогічних наук	6/7	2/1	1/-	3/6	- Виникнення педагогіки як науки. Основні етапи розвитку. Предмет і об'єкт педагогіки. - Характеристика основних категорій педагогіки: виховання, навчання, освіта, розвиток особистості. Нові підходи до поняття розвитку у сучасній вітчизняній та зарубіжній літературі. - Структура та галузі педагогіки. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Джерела педагогіки. -
ТЕМА 2. Методологія педагогіки. Логіка та методи педагогічного дослідження.	6/6	2/-	1/-	3/6	- Система науково-педагогічних досліджень. Методи науково-педагогічних досліджень (загальні підходи). - Основні елементи педагогічного дослідження. - -Вибір і застосування методів у педагогіці. - -Метод педагогічних спостережень. - Метод бесіди, інтерв'ю та анкетування. - Методи рейтингу та самооцінки, "педагогічного консиліуму". діагностичних контрольних робіт. - Метод педагогічного експерименту. - -Застосування математичної статистики в педагогічних дослідженнях.
ТЕМА 3. Розвиток особистості та виховання. Вікова періодизація. Вікові особливості психічного та фізичного розвитку особистості.	6/9	2/1	2/2	2/6	- Аналіз факторів розвитку людини. Роль спадковості у людському розвитку (онтогенез та філогенез). - Вікові та індивідуальні особливості розвитку. - Закономірності фізичного та духовного розвитку, нерівномірності розвитку. - Особливості виховання і навчання учнів різних вікових груп: молодший шкільний вік; середній шкільний вік; старший шкільний вік. - Врахування індивідуальних особливостей в процесі навчання і виховання.
ТЕМА 4. Історія українського шкільництва та педагогіки.	8/9	1/1	1	6/8	- Культурні та освітній розквіт Київської Русі. Пам'ятки педагогічної думки Київської Русі. - Освіта та розвиток педагогічної думки в XVI – XVIII ст.: діяльність братських шкіл; перші національні заклади вищого типу – Острозька академія та Києво-Могилянська академія; козацька педагогіка; видатні діячі української освіти (Петро Могила, Іван Федоров, Григорій

					Сковорода). - -Стан освіти в Україні у складі Російської імперії та на західноукраїнських землях: (Олександр Духнович, Юрій Федькович, Августин Волошин). -Видатні українські педагоги ХІХ- початку ХХ ст.: К. Ушинський, І. Франко, С. Русова, Г. Ващенко, І. Огієнко, А. Макаренко, - В. Сухомлинський. -
ТЕМА 5. Основні проблеми розвитку європейського шкільництва та педагогічної думки.	8/6	2/-	1/-	5/6	- Антична педагогіка: виховання і школа в античному світі; філософсько-педагогічна думка в античних суспільствах (Сократ, Платон, Арістотель, Цицерон, Квінтіліан). - Особливості освітньо-виховної практики в епоху середньовіччя: типи виховних систем, виникнення університетів; Фома Аквінський та П'єр Абеляр. - Епоха Відродження та зміни у поглядах на освіту (Рабле, Роттердамський, Томас Мор). - Освітні ідеї реформаторського руху: Ян-Амос Коменський – засновник теоретичної педагогіки. Видатні діячі епохи буржуазних революцій в Європі: (Д. Локк, Ж.-Ж. Руссо). - Педагоги – класики кінця ХVІІІ – ХІХ: (Й.Г. Песталоцці, Й.Ф. Герbart, Ф.-В.-А. Дістерверг, Ф. Фребель). - Основні теорії європейської освіти нового часу.
ТЕМА 6. Процес навчання. Закономірності та принципи процесу навчання.	6/5	2/-	2/-	2/5	- Характерні ознаки процесу навчання. - Історичний аспект розвитку дидактики. - Основні категорії дидактики: викладання, уміння, навчання, освіта, знання, вміння, навички, мета, зміст, організація, форми, засоби, результат. -Функції дидактики. Загальна та окрема дидактики. Особливості сучасної дидактики. - Ланки процесу навчання
ТЕМА 7. Зміст освіти як фундамент культури особистості.	8/6	2/1	2/-	4/5	- Поняття про зміст освіти. Суть компонентів змісту освіти. Фактори, що зумовлюють формування змісту освіти - Вимоги до змісту освіти - Форми представлення змісту освіти, теорії відбору - Навчальний план, навчальна програма - Сучасні підручники та навчальні посібники: вимоги, функції - -Комп'ютерна підтримка навчального процесу.
ТЕМА 8. Принципи, методи та засоби	8/8	2/1	2/2	4/5	- Співвідношення принципів та правил. - Система дидактичних принципів. - Принцип свідомості і активності правила

навчання.					<p>навчання</p> <ul style="list-style-type: none"> - Принцип наочності навчання та правила навчання - Принцип систематичності і послідовності та правила навчання - Принцип міцності та правила навчання - Принцип доступності та правила навчання - Принцип науковості та принципи навчання - Принцип зв'язку теорії з практикою. - Методи навчання: поняття про методи навчання - Класифікація методів навчання. - Характеристика методів організації навчально-пізнавальної діяльності. - Група методів за логікою передачі і сприймання навчальної інформації. - Класифікація методів за рівнем самостійної пізнавальної діяльності. - Група методів за ступенем керівництва навчальною роботою. - Методи стимулювання і мотивації учня. - Методи контролю і самоконтролю в навчанні. - Бінарні методи навчання. - Вибір методів навчання. - Засоби навчання. Класифікація засобів.
ТЕМА 9. Організаційні форми навчання. Урок в сучасній школі.	6/6	1/1	1/-	4/5	<ul style="list-style-type: none"> - Історичний аспект розвитку форм організації навчання: індивідуальна та групова форми навчання - Модернізація оргформ навчання - Урок - основна форма роботи в ЗОШ: загальні вимоги до уроку, дидактичні (освітні) вимоги, розвиваючі вимоги. - Типи і структура уроків. - Підготовка до уроку. - Допоміжні форми навчання. Нестандартні уроки.
ТЕМА 10. Педагогічний контроль і врахування результатів діяльності учнів.	6/6	1/1	1/-	4/5	<ul style="list-style-type: none"> - Педагогічний контроль і облік результатів діяльності учня. - Структура педагогічного контролю - Компоненти, функції і види контролю - Форми перевірки (усний письмовий, графічний, практичний, програмований) та види контролю - Критерії оцінювання в ЗОШ
ТЕМА 11. Гуманізація та інновації в педагогіці. Індивідуально-диференційований підхід у навчанні.	6/6			6/6	<ul style="list-style-type: none"> - Гуманізм та інновації в педагогіці - Види і структура інноваційних процесів - Індивідуальний підхід - Диференційований підхід в навчанні: зовнішня та внутрішня диференціації - Індивідуально-диференційований підхід - Вибір методів, форм, засобів і прийомів

					навчання з урахуванням індивідуальних і групових особливостей учнів
ТЕМА 12. Сутність, рушійні сили процесу виховання. Закономірності та принципи виховання.	10/5	2/1	4/-	4/4	-Процес виховання як система -Компоненти процесу виховання -Виховна ситуація як невід'ємна ланка виховного процесу -Етапи процесу виховання -Особливості та закономірності виховного процесу -Принципи виховання -Цілі та завдання сучасного українського виховання
ТЕМА 13. Загальні засоби, методи і прийоми виховання.	8/7	2/1	4/2	2/4	-Поняття про методи, засоби та прийоми виховання -Класифікація методів виховання -Характеристика методів формування свідомості особистості -Методи формування позитивного досвіду поведінки та культури спілкування -Характеристика методів стимуляції та мотивації -Вибір методів виховання: загальні причини, що визначають вибір методів виховання - Характеристика засобів виховання. -Прийом виховання як складова та дійова частина методу.
ТЕМА 14. Особистість, група, колектив.	6/5	2/1	2	2/4	-Типи груп: формальні, референтні, дифузні. параметри групи -Етапи еволюції колективу -Структура колективу -Групова динаміка -Індивідуалізм і колективізм -Педагогічне управління угрупованням -Виховання особистості з відхиленням від норми поведінки (репресивна педагогіка А. Макаренка).

<p>ТЕМА 15. Напрями виховання.</p>	<p>8/9</p>	<p>-/1</p>	<p>4/-</p>	<p>4/8</p>	<p>-Моральне виховання. Завдання і зміст морального виховання. Зміст морального виховання на різних вікових ступенях розвитку учнів. Шляхи морального виховання. Особливості застосування методів морального виховання у зв'язку з віковим розвитком учнів: відповідність методів виховного впливу віку дітей. Особливості роботи з важковиховуваними дітьми. Теорії морального виховання.</p> <p>- Розумове виховання. Поняття "розумового розвитку" та "розумового виховання". Завдання і зміст розумового виховання. Основні засоби розумового виховання. Характеристика видів мислення. Рекомендації по розвитку видів мислення. Розумове виховання та формування світогляду.</p> <p>- Естетичне виховання. Методологічні основи естетичного виховання. Роль естетичного виховання у всебічному розвитку особистості. Зміст і завдання естетичного виховання. Принципи та система естетичного виховання школярів. Шляхи та засоби естетичного виховання. Роль природи в естетичному вихованні. Естетичне виховання засобами мистецтва. Естетика шкільного побуту.</p> <p>- Трудове виховання. Завдання трудового виховання. Виховання працьовитості. Навчальна праця. Трудове навчання, продуктивна праця учнів. Побутова праця. Трудове виховання в процесі позакласної і позашкільної роботи. Методи трудового навчання і виховання. Особистий приклад вихователя. Вправління, виховання колективних трудових завдань, змагання. Режим праці і відпочинку. Професійна орієнтація учнів.</p> <p>- Фізичне виховання в загальній системі виховання. Завдання фізичного виховання школярів. Зміст і засоби фізичного виховання. Уроки фізичної культури. Фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня.</p> <p>- Позакласна спортивно-масова робота в школі. Використання природних факторів для загартування організму. Фізичне виховання в сім'ї.</p>
--	------------	------------	------------	------------	---

ТЕМА 16. Педагогічні проблеми взаємодії шкільного та сімейного виховання.	4/4		2/-	4/4	- Функції сім'ї. - Напрями взаємодії школи і сім'ї. приблизна програма вивчення умов сімейного виховання - Форми взаємодії сім'ї і школи - Методи вивчення сім'ї: бесіда, спостереження, анкетування, моделювання, тестування.
ТЕМА 17. Принципи і структура управління освітою.	4/5		2/-	2/5	- Структура органів управління освітою та їх діяльність. - Керівництво навчально-виховною роботою школи. - Організація навчального року. Розклад уроків. Шкільний режим. - Керівники школи, вчителі, вихователі. - Класні керівники, - Педагогічний колектив. - Методична робота в школі. - Планування та облік роботи школи.
ТЕМА 18. Педагогічна майстерність, її елементи.	5/6	1/1	1/2	3/3	- Поняття про педагогічну майстерність. - Професійні знання. Педагогічні здібності. Особистісні якості. - Шляхи формування педагогічної майстерності. - Структурні компоненти діяльності спортивного педагога (гностичний, проєктувальний, конструктивний, організаторський, комунікативний, предметно-практичний). - Рівні діяльності; модель діяльності: мета, мотиви, дії, результат. - Професійно значимі особливості діяльності та вимоги до індивідуально-психологічних характеристик особистості спортивного педагога.
ТЕМА 19. Рівні професійної діяльності спортивного педагога.	2/2	1/-	1/-	-/2	- Рівні діяльності в роботі спортивного педагога - Характеристика репродуктивного, адаптивного, локально-моделюючого знань, вмінь, творчий. - Критерії педагогічної майстерності та передумови підвищення ефективності діяльності тренера. - Рівні майстерності: високий, середній, низький.
ТЕМА 20. Педагогічне спілкування як взаємодія.	4/7	1/1	½	2/4	- Педагогічне спілкування як поліфункціональне явище - Спілкування педагога в залежності від типу: функціонально-рольове та особистісно-орієнтоване. - Риси діалогічності педагогічного спілкування

					<p>-Характеристика бар'єрів спілкування: соціального, фізичного, смислового, естетичного, емоційного, психологічного.</p> <p>-Ускладнення, що виникають у процесі спілкування.</p> <p>-Структура педагогічного спілкування</p> <p>-Правила спілкування</p>
ТЕМА 21. Стилі педагогічного спілкування.	4/7	1/1	1/2	2/4	<p>-Чинники, що впливають на вибір стилю спілкування.</p> <p>-Авторитарний, демократичний, ліберальний та змішаний стилі – загальна характеристика.</p> <p>-Спілкування на підставі захоплення спільною діяльністю; спілкування, що ґрунтується на дружньому ставленні; спілкування-дистанція; спілкування-залякування; спілкування-загравання.</p>
ТЕМА 22. Педагогічна етика та педагогічний такт.	6/2		4/-	2/2	<p>-Характеристика такту взагалі та педагогічного такту зокрема</p> <p>-Моральні якості, характеристика поведінки тактовного педагога. Педагогічний такт на уроці та у позакласній роботі. Такт і тактика.</p> <p>-Вибір тактики і вміння користуватися рольовими позиціями</p> <p>- Умови оволодіння педагогічним тактом</p> <p>- Рівні педагогічного такту</p>
ТЕМА 23. Засоби комунікативного впливу педагога на учня – переконання та навіювання.	6/6	2/1	2/2	2/3	<p>. Переконання як спосіб і як результат впливу переконання</p> <p>- Вимоги до переконання</p> <p>-Форми переконання. Критерії ефективності переконуючої взаємодії</p> <p>- Роль використання ділових ігор в вихованні переконань та з метою перевиховання</p> <p>- Логіка доказів: теза, доведення або аргументи, демонстрація способу доказу. Індукція та дедукція в логіці доказів. Прямі і непрямі докази. Закони тотожності, протиріччя, виключення третього зайвого, закон достатнього обґрунтування. Правила доказів. Найбільш типові помилки молодих вчителів в логіці доказів</p> <p>-Навіювання в педагогічному процесі: особливості, умови ефективності</p> <p>-Види навіювання в залежності від джерела навіювання</p> <p>- Самонавіювання як засіб педагогічного впливу. Умови ефективного самонавіювання. Навіювання в стані релаксації, методика самонавіювання</p> <p>- Навчально-виховні завдання, умови</p>

<p>ТЕМА 24. Взаємозв'язок шкільної та театральної педагогіки у вирішенні проблеми майстерності педагога.</p>	<p>2/2</p>	<p>2/-</p>	<p>2/-</p>	<p>-/2</p>	<p>застосування різних видів навіювання -Взаємозв'язок переконання та навіювання.</p> <p>- Загальне та відмінності в театральному та педагогічному мистецтві - Театральна педагогіка в процесі становлення особистості педагога - Педагогічна сумісність та педагогічне сприйняття. -Завоювання уваги аудиторії: стадії органічного процесу спілкування; пасивний і агресивний методи завоювання аудиторією -Самоуправління поведінкою</p>
<p>ТЕМА 25. Педагогічна цілеспрямованість, зовнішній вигляд педагога, техніка мови та мовлення.</p>	<p>7/4</p>	<p>2/-</p>	<p>2/-</p>	<p>3/4</p>	<p>- Зовнішній вигляд педагога та фактори фізичного оточення простору в спілкуванні -Фізичні характеристики зовнішнього вигляду: фігура, риси обличчя, фізична привабливість, зріст, вага, волосся, запахи. -Предмети – артефакти: одяг, макіяж, окуляри, ювелірні прикраси та аксесуари. -Поза, як ступінь відображення уваги, участі, статусу, симпатії. Поза як відображення інтенсивності деяких емоційних станів. -Манери та дотики -Вираз обличчя: шість основних афектів -Вираз обличчя та регуляція ситуації для отримання зворотного зв'язку та управління потоком взаємодії - Вимоги до зовнішнього вигляду педагога - Постава вчителя: манери та пози, рухи та пересування. Міміка та жести. Погляд і візуальний контакт з учнями. -Пантоміміка. Жести та спеціальна жестикуляція спортивного педагога. -Одяг педагога: вимоги, прикраси, косметика - Характеристика груп компонентів педагогічної техніки - Техніка мови та мовлення - Граматична і орфографічна грамотність мови</p>
<p>ТЕМА 27. Педагогічні конфлікти: види, причини виникнення.</p>	<p>6/6</p>	<p>2/2</p>	<p>2/-</p>	<p>2/4</p>	<p>- Педагогічний конфлікт: структура, сфера, динаміка -Конфлікт у взаємодії “вчитель – учні” -Міжособистісні конфлікти у педагогічному колективі -Причини конфліктів у колективі -Регуляція протиріч в учительському колективі. розв'язання та усунення педагогічних конфліктів.</p>

<p>ТЕМА 28. Угрупування та його вплив на виховання особистості.</p>	<p>2/6</p>		<p>2/2</p>	<p>-/4</p>	<p>-Поведінка педагога в конфліктній ситуації: стилі поведінки. -Ігрові методи вирішення конфліктів.</p> <p>-Формальні та неформальні групи. -Спортивний колектив: структура, характеристика типів лідерів. -Особливості спортивного колективу, методики вивчення колективу та взаємовідносин в ньому. -Заходи по згуртуванню спортивного колективу. -Неформальні об'єднання дітей і молоді: просоціальні, асоціальні, антисоціальні об'єднання. -Дитячі та юнацькі громадські організації. -Неформальний молодіжний рух.</p>
<p>ТЕМА29. Психолого-педагогічна корекція відхилень в поведінці школярів.</p>	<p>2/4</p>		<p>2/-</p>	<p>-/4</p>	<p>- Психолого-педагогічна корекція відхилень в поведінці школярів -Сутність девіантної поведінки, її основні форми, причини виникнення. -Педагогічно занедбані діти. Педагогічна корекція девіантної поведінки дітей в навчальному процесі. -Методи виховної роботи з девіантними школярами.</p>

Формування програмних компетенцій:

- застосовувати теорію навчання в практиці навчання учнів;
- аналізувати педагогічні ситуації та вибирати адекватні методи, прийоми та засоби виховання;
- проводити педагогічні спостереження.
- вміти застосовувати методи науково-педагогічного дослідження;

- доцільно послуговуватися засобами невербального спілкування (жестами, мімікою, пантомімікою, візуальним контактом тощо) та різноманітними методами і прийомами словесного впливу;
- на основі перцепції аналізувати поведінку учнів;
- застосовувати інтерактивні методи, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів;
- використовувати методи аналізу різноманітних педагогічних ситуацій;
- аналізувати педагогічні конфлікти та вибирати ефективні шляхи їхнього розв'язання тощо.

Політика оцінювання

Передбачає дотримання принципів доброчесності (Стаття 42 Закону України «Про освіту») та студентоцентрованого підходу.

<https://naqa.gov.ua/%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C/>

Політика щодо дедлайнів: Модульні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 20 балів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Оцінювання якості знань студентів здійснюється відповідно до:

1. Положення ЛДУФК ім. Івана Боберського про організацію освітнього процесу: <https://www.ldufk.edu.ua/files/Nauka/Naukova%20robota/osv.%20proces.%202020.%20zaversh.pdf>
2. Робочої програми: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/17620>
3. Порядку оцінювання: <https://www.ldufk.edu.ua/files/Nauka/Naukova%20robota/osv.%20proces.%202020.%20zaversh.pdf>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА з Педагогіки

1. Болотін Ю. П. Лекції з історії педагогіки України / Болотін Ю. П., Окса М. М. – Мелітополь, 1996. – 254 с.
2. Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. пед. вузів / В. І. Бондар. – К. : Либідь, 2005. – 263 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / Гончаренко С. У. – К. : Либідь, 1997. – 374 с.
4. Державна національна програма «Освіта: Україна ХХІ століття» // Освіта. – 1995. – 15 серп. – № 44/46.
5. Живодьор В. Ф. З історії національного шкільництва : навч.-метод. посіб. / Живодьор В. Ф., Сбруєва А. А., Рисіна М. Ю. – К. : ІЗМН, 1998. – 144 с.
6. Закон України «Про освіту» // Голос України. – 1991. – 26 черв.
7. Історія педагогіки : навч. посіб. / за ред. О. А. Дубасенюк, М. В. Левківського. – Житомир : ЖДПУ, 1999. – 336 с.
8. Кравець В. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва : навч. посіб. для студ. пед. навч. закл. / В. Кравець. – Т., 1996. – 436 с.
9. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальноосвітньої середньої освіти / за заг. ред. В. О. Огнев'юка. – К.; Ірпінь : Перун, 2004. – 176 с.
10. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. – К. : Знання-Прес, 2003. – 418 с.
11. Лозова В. І. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. / Лозова В. І., Троцько Г. В. – Х. : ОВС, 2002. – 400 с.
12. Любар О. О. Історія української педагогіки / Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. ; за ред. М. Г. Стельмаховича. – К. : ІЗМН, 1998. – 356 с.
13. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Н. Є. Мойсеюк. – 4-е вид., доп. – К. : КДНК, 2003. – 615 с.
14. Нариси історії українського шкільництва 1905–1933 : навч. посіб. / О. В. Сухомлинська [та ін.]. – К. : Заповіт, 1996. – 304 с.
15. Національна доктрина розвитку освіти України // Освіта. – 2001. – 11/18 лип.
16. Сучасні педагогічні технології : навч. посіб. / Нісімчук А. С. [та ін.]. – К. : Просвіта, 2000. – 365 с.

17. Педагогіка : навч. посіб. / В. М. Галузьяк, М. І. Сметанський, В. І. Шахов. – Вінниця : Вінолбдрукерня, 2000. – 200 с.
18. Педагогічна майстерність / за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.
19. Подласый И. М. Педагогика / Подласый И. М. – М. : Просвещение, 1996. – 478 с.
20. Практикум з педагогіки : навч. посіб. – Вид. 3-тє, перероб. і допов. / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 464 с.
21. Практична педагогіка виховання : посіб. з теорії та методики виховання / за ред. Красовицького М. Ю. – К. : Івано-Франківськ, 2000. – 218 с.
22. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X–початок XX ст.) : нариси / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Радянська школа, 1991. – 381 с.
23. Руденко Ю. Д. Основи сучасного українського виховання / Ю. Д. Руденко. – К. : Вид-во ім. О. Теліги, 2003. – 328 с.
24. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии : учеб. пособие / Г. К. Селевко. – М. : Народное образование, 1998. – 256 с.
25. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка : навч.-метод. посіб. / М. Г. Стельмахович. – К. : ІЗМН, 1997. – 232 с.
26. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вузів / М. М. Фіцула. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Академія, 2005. – 560 с.
27. Хрестоматия по истории зарубежной педагогики : учеб. пособие для студ. пед. ин-тов / сост. и авт. вводных статей А. И. Пискунов. – 2-е изд., перераб. – М. : Просвещение, 1981. – 528 с.
28. Ягупов В. В. Педагогіка: навчально-виховний процес : навч. посіб. / Ягупов В. В. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.

Допоміжна

1. Аносов І. П. Педагогічна антропологія / І. П. Аносов. – К. : Твімінтер, 2005. – 261 с.
2. Бойко А. М. Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації / А. М. Бойко. – К. : ІЗМН, 1996. – 230 с.

3. Ващенко Г. Праці з педагогіки та педагогіки / Г. Ващенко. – К. : Школяр. Т.4, 2000. – 416с.
4. Використання західного досвіду у шкільній освіті України / упоряд. Вяткіна Н. Б. – К. : Абрис, 2002. – 184 с.
5. Вишневський О. І. Теоретичні основи педагогіки : курс лекцій / Вишневський О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М. ; за ред. О. Вишневського. – Дрогобич : Відродження, 2001. – 268 с.
6. Вознюк Н. М. Етико-педагогічні основи формування особистості : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. М. Вознюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 196 с.
7. Галузинський В. М. Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. / Галузинський В. М., Євтух М. Б. – К. : Вища школа, 1995. – 230 с.
8. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : метод. поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – К. ; Вінниця : Вінниця, 2008. – 278 с.
9. Громадянська освіта : книга для вчителя / Арцишевський Р. А., Бакка Т. В., Гейко І. М. [та ін.]. – Л. : ТЕКА, 2002. – 158 с.
10. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. для студ. вузів / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
11. Зязюн І. А. Педагогіка добра: ідеали і реалії : наук.-метод. посіб. / І. А. Зязюн. – К. : МАУП, 2000. – 312 с.
12. Класний керівник у сучасній школі : метод. посіб. – К. : Віпол, 1996. – 151 с.
13. Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні: педагогічні концепції. – К. : Школяр, 1997.
14. Кравець В. Зарубіжна школа і педагогіка ХХ століття / В. Кравець. – Т., 1996. – 290 с.
15. Макаренко А. С. Педагогические сочинения : в 8 т. / А. С. Макаренко. – М. : Педагогика, 1983.
16. Куписевич Ч. Основы общей дидактики / Ч. Куписевич. – М. : Высшая школа 1986. – 366с.
17. Мартинюк І. Національне виховання. Теорія та методологія : метод. посіб. / І. Мартинюк. – К. : ІСДО, 1995. – 160 с.

18. Острове́рхова Н. Аналіз уроку: концепції, методики, технології / Н. Острове́рхова. – К. : ІНКОС, 2003. – 352 с.
19. Педагогіка / за ред. М. Д. Ярмаченка. – К. : Рад. школа, 1991. – 287 с.
20. Підласий І. П. Практична педагогіка, або Три технології : інтеракт. підр. для педагогів ринкової системи освіти / І. П. Підласий. – К. : Слово, 2004. – 616 с.
21. Растригіна А. М. Педагогіка свободи: методологічні та соціально-педагогічні основи / А. М. Растригіна. – Кіровоград : Імекс ЛТД, 2002. – 260 с.
22. Рудницька О. П. Основи педагогічних досліджень / Рудницька О. П., Болгарський А. Г., Свистельнікова Т. Ю. – К. : Експрес-об'ява, 1998. – 143 с.
23. Русова С. Вибрані педагогічні твори / Софія Русова. – К. : Освіта, 1996.
24. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: навчально-виховний процес : метод. посіб. для керівників шкіл / Г. І. Сорока. – Х. : Веста, Ранок, 2002. – 128 с.
25. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка / М. Г. Стельмахович. – К. : ІЗМН, 1997.
26. Ступарик Б. М. Національна школа: витоки, становлення : навч.-метод. посіб. / Б. М. Ступарик. – К. : ІЗМН, 1998. – 336 с.
27. Сухомлинский В. А. Избранные произведения : в 5 т. / В. А. Сухомлинский. – К. : Рад. школа, 1979.
28. Трухін І. О. Основи шкільного виховання : навч. посіб. / І. О. Трухін, О. Т. Шпак. – К. : Центр навчальної літ-ри, 2004. – 368 с.
29. Харламов И. Ф. Педагогика / Харламов И. Ф. – М. : Просвещение, 1996. – 576 с.
30. Школа класного керівника / упоряд. М. Голубенко. – К. : Шкіл. Світ ; Вид. Л. Галіцина, 2005. – 128 с.

14. Електронні ресурси

1. Всероссийский интернет-педсовет [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pedsovet.org>.
2. [Дидактор – сайт педагога-практика](http://didaktor.ru/) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: didaktor.ru/

3. Журнал «Сучасна Освіта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://s-osvita.com.ua/>
4. [Издательский дом «Первое сентября»](http://1september.ru/) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: 1september.ru/
5. [Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України](http://mon.gov.ua/) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
6. [Національна академія педагогічних наук України](http://naps.gov.ua/) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: naps.gov.ua/
7. Образовательный портал «Учеба» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ucheba.com>
8. Освітній портал – освіта в Україні, освіта за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/>
9. Освітній проект ІНТЕРШКОЛА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://is4all.in.ua/>
10. Остров Знаний [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ostriv.in.ua/>
11. Партнерство в навчанні: освітня мережа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.partnersinlearningnetwork.com/>
12. Педагогическая библиотека [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pedlib.ru>.
13. Педагогическая наука и образование в России и за рубежом: региональные, глобальные и информационные аспекты [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.rspu.edu.ru>.
14. Педагогіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedagogika.at.ua>.
15. Педагогічні персоналії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pedagogika.at.ua/publ/pedagogichni_personaliji/6.
16. Планета учителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://planets.ucoz.ua>.
17. Програма Intel «Навчання для майбутнього» [Електронний ресурс] // Intel. Навчання для майбутнього в Україні. – Режим доступу: <http://www.iteach.com.ua/>

18. Уроки. нет : все для учителя [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uroki.net/>
19. Физкультура на 5 : сайт учителей физкультуры [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://fizkultura-na5.ru/>
20. Almamater: Всё для преподавателей! [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://almamater.com.ua/>
21. European Training Village : Policy Report [Electronic resource]. – Access mode : <http://www2.trainingvillage.gr/etv/policyreport/policyreport.asp>.
22. Europeana [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.europeana.eu/portal/>.
23. Eurydice — Network on Educational System and Policies in the Europe / EACEA [Electronic resource]. – Access mode : http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php.
Inter-педагогика [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.inter-pedagogika.ru/>.

Базова

з Основ педагогічної майстерності

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
2. Барбина Е. С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования / Е. С. Барбина. – К., 1997. – 153 с.
3. Белорусова В. В. Воспитание в спорте / В. В. Белорусова. – М. : Физкультура и спорт, 1995.
4. Беседіна Л. М. Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методична робота у навчальних закладах : метод. посіб. / Л. М. Беседіна, О. І. Сторубльов. – К. : Логос, 2009. – 204 с.
5. Бодалёв А. А. Формирование понятия о другом человеке как о личности / А. А. Бодалев. – СПб. : Изд-во Санкт-Петербургского университета, 2001. – 135 с.
6. Булатова О. С. Педагогический артистизм : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. завед. / О. С. Булатова. – М. : Академия, 2001. – 240 с.

7. Вишневецький О. І. Теоретичні основи педагогіки / Вишневецький О. І., Кобрій О. М., Чепіль М. М. – Дрогобич, 2001.
8. Ващенко Г. Основи естетичного виховання / Г. Ващенко. – Мюнхен : УТС А. Жуковського в Лондоні, 1957. – 46 с.
9. Горбунов Г. Д. Психопедагогіка спорту / Г. Д. Горбунов. – М. : Советский спорт. – 2007. – 296 с.
10. Деркач А. Педагогічне мастерство тренера / А. Деркач, А. Исаев. – М. : Фізкультура і спорт, 1981. – 375 с.
11. Деркач А. А. Творчість тренера / А. А. Деркач, А. А. Исаев – М. : Фізкультура і спорт, 1982. – 239 с.
12. Зязюн І. А. Основи педагогічного мастерства / І. А. Зязюн. – М. : Просвещение, 1989.
13. Заграва Д. І. Уроки педагогічної майстерності / Д. І. Заграва. – К., 1989.
14. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. / Лариса Ковальчук . – Л., 2007. – 608 с.
15. Кузьміна Н. В. Формування педагогічних здібностей / Н. В. Кузьміна. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1961. – 97 с.
16. Кузьміна Н. В. Методи дослідження педагогічної діяльності / Н. В. Кузьміна. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1970. – 114 с.
17. Кузьміна Н. В. Основи вузовської педагогіки : учеб. посіб. / Н. В. Кузьміна. – Л. : Изд-во Ленинград. ун-та, 1972. – 118 с.
18. Кузьміна Н. В. Професіоналізм діяльності викладача і майстра виробничого навчання профтехучилища / Н. В. Кузьміна. – М. : Высш. шк., 1989. – 167 с., ил.
19. Кухарев Н. В. На шляху до професіонального досконалості : кн. для вчителя / Н. В. Кухарев. – М. : Просвещение, 1990. – 159 с. – (Мастерство вчителя: ідеї, поради, пропозиції).– ISBN 5-09-001748-4.
20. Лях В. Концепція формування особистості в процесі фізичного виховання школярів у вченні П. Ф. Лесгафта / В. Лях // Молода спортивна

- наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури і спорту. – Л. : ЛДІФК, 2000. – Вип. 4. – С. 36–37.
21. Матвеев В. Ф. Педагогические задачи : материалы для ролевых игр / В. Ф. Матвеев // Учителю о педагогической технике / под ред. Л. И. Рувинского. – М., 1987. – С. 139–156.
  22. Мойсеюк Н. Педагогіка / Н. Мойсеюк. – К. : Вища школа, 2007. – 629 с.
  23. Основы педагогического мастерства / под ред. И.А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1987. – 207 с.
  24. Панфилова А. П. Игровое моделирование в деятельности педагога : учеб. пособие для студ. высш. учеб. завед. / А. П. Панфилова ; под общ. ред. В. А. Слостенина, И. А. Колесниковой. – 3-е изд., испр.– М. : Академия, 2008. – 368 с. – ISBN 978-5-7695-5015-7.
  25. Професійна підготовка студентів педагогічного інституту / за ред. В. О. Юматова, З. В. Гоголевої, Ю. А. Гапона. – К. : Вища шк., 1981. – 184 с.
  26. Педагогіка спортивного колектива : учеб. пособие / И. Н. Решетень [и др.]. – Малаховка : МОГИФК, 1987. – 77 с.
  27. Падалка О. С. Педагогічні технології : посібник / Падалка О. С., Нісімчук А. М., Смолюк І. О., Шпак О. Т. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – 252 с.
  28. Педагогічні інновації у сучасній школі. – К. : Освіта, 1994.
  29. Пилипчук В. В. Дидактичний пошук А. Макаренка / В. В. Пилипчук // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 1. – С. 71–76.
  30. Профессионально-педагогическое мастерство тренера : метод. пособие / сост. Горбаль А. М. – Малаховка : МОГИФК, 1998. – 33 с.
  31. Редлих С. М. Адаптация начинающих педагогов : профессиональные проблемы образования: концепции и подходы / под ред. Л. И. Кундозеровой. – М. ; Новокузнецк, 1998. – С. 88–102.
  32. Редлих С. М. К вопросу о качестве подготовки учителей / С. М. Редлих // Педагогіка. – 1999. – № 1. – С. 63–68.

33. Рейс, Ф. 500 лучших советов тренеру / Ф. Рейс, Б. Смит ; пер. с англ. – СПб. : Питер, 2001. – 128 с.
34. Станиславский К. С. Моя жизнь в искусстве : работа актёра над собой / Станиславский К. С. // Собр. соч. : в 8 т. – М. : Искусство, 1954;1955. – Т. 1–3.
35. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. закл. освіти. – К. : Академія, 2000. – 542 с.
36. Ханин Ю. Л. Психология общения в спорте / Ю. Л. Ханин. – М. : Физкультура и спорт, 1980. – 208 с.
37. Цимбалюк І. М. Підвищення професійної кваліфікації: психологія педагогічної праці : навч.-метод. посіб. – 2-ге вид. –К. : Професіонал, 2004. – 150 с.

Допоміжна

1. Абрамян В. Ц. Театральна педагогіка / В. Ц. Абрамян. – К. : Лібра, 1996. – 224 с.
2. Бобошко Ю. М. Режиссер Лесь Курбас / Ю. М. Бобошко. – К., 1987. – 146 с.
4. Гиппенрейтер Ю. Б. Общаться с ребенком. Как? / Гиппенрейтер Ю. Б. – М. : ЧеРо, 2001. – 240 с.
5. Головатий М. Ф. Навчи себе сам / М. Ф. Головатий. – К. : МАУП, 2002. – 120 с.
6. Горанчук В. В. Психология делового общения и управленческих воздействий / В. В. Горанчук. – СПб. : Нева ; М. : ОЛМАПРЕСС Инцест, 2003. – 288 с.
7. Грехнев В. С. Культура педагогического общения : книга для учителя / В. С. Грехнев. – М. : Просвещение, 1990. – 144 с.
8. Энкельманн Николаус Б. Харизма. Личностные качества как средство достижения успеха в профессиональной и личной жизни / Энкельманн Николаус Б. ; пер. с нем. – М. : Итерэксперт, 2000. – 272 с.
9. Зорина Л. Я. Слово учителя в учебном процес се / Л. Я. Зорина. – М. : Знание, 1984. – 80 с.
10. Кан-Калик В. А. Учителю о педагогическом общении / В. А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 192 с.

11. Коменский Я. А. Великая дидактика / Я. А. Коменский. – М. : Издат. дом Шалвы Амонашвили, 1996. – 224 с.
12. Кузьмина Н. В. Способности, одаренность, талант учителя : в помощь лектору / Н. В. Кузьмина. – Л., 1985. – 32 с.
13. Куницына В. Н. Межличностное общение : учеб. для вузов / Куницына В. Н., Казаринова Н. В., Погольша В. М. – СПб. : Питер, 2002. – 384 с.
14. Леонтьев А. А. Педагогическое общение / А. А. Леонтьев. – М. : Знание, 1979. – 47с.
15. Луцюк А. М. Василь Сухомлинський про педагогічну майстерність учителя : монографія / А. М. Луцюк. – Луцьк : Надстир'я, 2003. – 208 с.
16. Льюис Д. Тренинг эффективного общения / Д. Льюис. – М. : ЭКСМО Пресс, 2002. – 224 с.
17. Мастерство актера в терминах и определениях К. С. Станиславского. – М., 1961. – 519 с.
18. Немирович-Данченко В. И. О творчестве актера. Хрестоматия : учеб. пособие для театральных учебных заведений / В. И. Немирович-Данченко. – М., 1984. – 623 с.
19. Основы педагогического мастерства / под ред. И. А. Зязюна. – М. : Просвещение, 1989. – 302 с.
20. Палтишев М. М. Педагогічна майстерність і шляхи її досягнення (у пошуках практико орієнтованих дидактичних підходів) : навч.-метод. посіб. для слухачів курсів удосконалення вчителів / М. М. Палтишев. – К. : Видавець О. М. Ешке, 2000. – 119 с.
21. Педагогическое мастерство и педагогические технологии : учеб. пособие / под ред. Л. К. Гребенкиной, Л. А. Байковой. – 3е изд., испр. и доп. – М. : Пед. об-во России, 2000. – 256 с.
22. Педагогічна майстерність : навч. програма / уклад. : А. І. Мамалига, Ю. П. Єлісовенко, Л. М. Хоменко. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка. – 17 с.
23. Реан А. А. Социальная педагогическая психология / Реан А. А., Коломинский Я. Л. – СПб. : Питер, 2000. – 416 с.

24. Педагогічне мовлення : навч.-метод. посіб. зі спецкурсу для педагогічних закладів / Л. В. Долинська, О. В. Гоголь, Л. М. Зінченко. – К., 1996. – 56 с.
25. Пірен М. І. Конфліктологія : підручник / М. І. Пірен. – К. : МАУП, 2003. – 360 с.
26. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Карамущенко, І. Ф. Кривонос [та ін.] ; за ред. І. А. Зязюна. – 2ге вид., допов. і переробл. – К. : Вища шк., 2004. – 422 с.
27. Педагогічна творчість і майстерність : хрестоматія / уклад. Н. В. Гузій. – К. : ІЗМН, 2000. – 168 с.
28. Симонов П. В. Метод Станиславского и физиология эмоций / П. В. Симонов. – М., 1962. – 139 с.
29. Синиця І. О. З чого починається педагогічна майстерність / І. О. Синиця. – К. : Рад. шк., 1972. – 167 с.
30. Словник термінології з педагогічної майстерності / за ред. Н. М. Тарасовича. – Полтава, 1995. – 63 с.
31. Станиславский К. С. Работа актера над собой / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 9 т. – М. : Искусство, 1989. – Т. 2, ч. 1. – 511 с.
33. Станиславский К. С. Работа актера над собой / К. С. Станиславский // Собр. соч. : в 9 т. – М. : Искусство, 1990. – Т. 3, ч. 2. – 505 с.
34. Сухомлинський В. Сто порад учителю / В. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Рад. шк., 1976. – Т. 2. – С. 419–654.
35. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Рад. шк., 1977. – Т. 3. – 670 с.
36. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / К. Д. Ушинський // Вибр. твори : у 2 т. – К., 1983. – Т. 1. – С. 192–471.

15. Електронні ресурси

1. Гончар О. В. Форми і методи педагогічної взаємодії учасників навчального процесу в системі вищої школи другої половини ХХ століття [Електронний ресурс] / О. Гончар. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2010_5/10govxxc.pdf

2. Гульбс О. А. Особистісне становлення викладача вищої школи в професійній діяльності [Електронний ресурс] / О. А. Гульбс. – Режим доступу :www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2009_5/PB-5/PB-5_47.pdf
3. Елементи педагогічної майстерності [Електронний ресурс]. – Режим доступу :www.grinchuk.lviv.ua/referat/1/1099.html
4. Євдокімова О. О. Педагогічна майстерність викладачів вищої школи і фактори, що впливають на її формування [Електронний ресурс] / Євдокімова О. О. – Режим доступу :www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/pzpp/2010_12_2/81-89.pdf
5. Кайдалова Л. Г. Професійна компетентність та імідж сучасного викладача [Електронний ресурс] / Кайдалова Л. Г. – Режим доступу :www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/ppmb/texts/2009-01/09klgimt.pdf
6. Квак О. В. Формування педагогічної техніки, як важливої основи педагогічного професійного мислення [Електронний ресурс] / Квак О. В. – Режим доступу :www.bati-referaty.net.ua/engine/download.php?id=194
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Кузьмінський А. І. – К. : Знання, 2005. – 486 с. – Режим доступу :www.info-library.com.ua/books-book-105.html
8. Обривкіна О. М. Сучасні форми методичної роботи з підвищення педагогічної майстерності викладачів в університеті [Електронний ресурс] / Обривкіна О. М. – Режим доступу :www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2010_155.../10oom.pdf
12. Ольшанська Н. Конфлікт і взаємодія [Електронний ресурс] / Н. Ольшанська. – Режим доступу :<http://osvita.ua/school/psychology/675>
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл [Електронний ресурс] / В. Л. Ортинський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com.ua/pedagogika/>
14. Седашова О. А. Партнерство: нова модель педагогічної взаємодії викладача та студента у ВНЗ України [Електронний ресурс] / Седашова О. А. – Режим доступу :<http://nauka.zinet.info/3/sedashova.php>
15. Стахневич В. До проблеми формування індивідуального професійно-педагогічного іміджу викладача вищого аграрного навчального закладу

[Електронний ресурс] / Стахневич В., Срібна Н. // Вісник Львівського нац. університету. Серія : Педагогіка. – Л., 2009. – Вип. 25, ч. 1. – С. 263–270. –

Режим

доступу

:http://194.44.242.244/portal/Natural/VLNU/Ped/2009_25-1/index.html

16. Стецюк К. В. Педагогічна культура викладача в контексті вимог Болонського процесу [Електронний ресурс] / Стецюк К. В., Сєдашова О. А. –

Режим доступу:

http://lp.edu.ua/Institute/IGS/IPP/WebRC/issues/Stetsyuk_Syedashova